संस्कृत

ग्रं. ८०

3840

कथा

७१०। पृ. १४

कोकिलाव्रत

" Joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai. "

॥ अथकोकिलाव्रतमाहात्म्यप्रारंभः ॥

को॰ व्र॰ १ श्रीगणेशायनमः॥ ॥अथकोकिलाव्रतपूजाविधिप्रारंभः॥ ॥ स्नानंकृत्वाचनियमंब्रह्मचर्यस्थितासती॥भोक्ष्येनक्तं पूजा॰
चभूशय्यांकरिष्येप्राणिनांदयां॥ १ ॥हविष्यासीभवेन्नित्यंवाङ्मनःकायकर्मभिः॥ नित्यंचनानृतंब्रूयात्कोकिलाव्रतकारि
णि॥ २ ॥कुर्याच्चतिलपिष्टेनकोकिलांपक्षिरूपिणीं॥कारयेत्कोकिलांविप्राःसौवर्णींसर्वकामदां॥ ३॥ रौप्यंचरणयोर्युग्मं-
चंचुविद्रुमनिर्मितं॥मुक्ताफलस्यनेत्रेद्वेपंचरत्नानिपिष्टतः॥ ४॥कृत्वावैपूजयेद्देवींचूतवृक्षसमाश्रितां॥इतिमूर्तिंविधायै
वततःसंकल्पमाचरेत्॥ ५॥अद्येत्यादिपूर्वोच्चरितवर्तमानएवंगुणविशेषेणविशिष्टायांशुभपुण्यतिथौममात्मनः
पुराणोक्तफलप्राप्त्यर्थंकोकिलागौरीदेवताप्रीत्यर्थंस्थापनपूजनंचकरिष्ये॥आदौनिर्विघ्नतासिध्यर्थंगणपतिपूजनंपुण्या
हवाचनंमातृकापूजनंनांदीश्राद्धंकरिष्ये॥एतादृशानिकृत्वापुनःसंकल्पमुच्चारयेत्कलशपूजनंचकारयेत्॥ स्थापनं-
कोकिलायाश्चततःपूजांसमारभेत्॥आदौध्यानंकोकिलायादेव्याःकृ क्रियतेमया॥ १०॥ इतिकृत्वाध्यानावाहनादि
षोडशोपचारपूजाविधिःएकादशाध्यायोक्तमंत्रैःकार्यः॥ ७॥ ७॥ ७॥ ७॥ ७॥ ७॥ ७॥॥

हेंपुस्तकमुंबईत-हरिलिंगुकदम यांच्याछापखान्यांतपरशुरामरघुनाथशास्त्रीघगवेववासुदेवत्र्यंबकशास्त्रीदातारयाणींछा॰शके१७९६ १

Joint project of The Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai.

श्रीगणेशायनमः ॥ श्रीगुरुभ्योंनमः ॥ ॥ अथश्रीकोकिलाव्रतमाहात्म्यप्रारंभः ॥ ॥ ऋषयऊचुः ॥ ॥ कथयस्वकथांदि
व्यांकोकिलाव्रतयंत्रितां ॥ कथंसाकोकिलाजाताकथंपूज्याशुभप्रदा ॥ १ ॥ केनप्रवर्तितमिदंव्रतानामुत्तमंव्रतं ॥ कस्माच्छुभप्रदं-
स्त्रीणांतदस्माकंवदप्रभो ॥ २ ॥ ॥ सूतउवाच ॥ ॥ शृण्वंतुमुनिशार्दूलाःकथामेकांपुरातनीं ॥ सर्वंवःकथयिष्यामिकोकि
लाव्रतमुत्तमं ॥ ३ ॥ यस्मिन्कृतेसतिसौभाग्यंस्त्रीणांभवतिसर्वदा ॥ सर्वकामप्रदंनृणांपुत्रपौत्रप्रवर्धनं ॥ ४ ॥ कैलासशिखरासी
नोदेवःपार्वतिवल्लभः ॥ पुरातत्कथयामासब्रह्मपुत्रायधीमते ॥ ५ ॥ ब्रह्माविष्णुःसुराःसर्वेगणाःस्कंदपुरोगमाः ॥ दैत्याविद्याधराःस
र्वेयक्षाःसर्वेचगुह्यकाः ॥ ६ ॥ विद्यादैत्याग्रहाःसर्वेवायुर[illegible]तिः ॥ कैलासशिखरंजग्मुर्नमःकर्तुंत्रिलोचनं ॥ ७ ॥ कैलास-
शिखरेरम्येददृशुर्वृषभध्वजं ॥ अर्धांगेराजतेगौरीजटायांजाह्नवीतथा ॥ ८ ॥ त्रिलोचनंपंचवक्त्रंभस्मोद्धूलितविग्रहं ॥ केचित्स्तु
वंतिदेवेशंकेचित्तंप्रणमंतिच ॥ ९ ॥ तेषांमध्येसमुत्थायनारदोवाक्यमब्रवीत् ॥ कथंसाकोकिलापूज्यापार्वतीयेनतुष्यति ॥ १० ॥
कस्यांतिथौसमुत्पन्नाकोकिलासर्वकामदा ॥ मासिकस्मिंश्चदेवेशतन्मेकथयशंकर ॥ ११ ॥ ईश्वरउवाच ॥ ॥ शृणुनारदयत्नेनक
थांपौराणिकींशुभां ॥ यमशासनहंत्रींचशिवस्थानप्रदायिनीं ॥ १२ ॥ आसीत्पुराकृतयुगेदक्षोनामप्रजापतिः ॥ तस्यपत्न्याश्रिया-
देव्यापार्वतीपूजितापुरा ॥ १३ ॥ कालेनवरदाजातापार्वतीमंगलैर्युता ॥ प्रत्युवाचश्रियंदेवींदक्षस्याग्रेव्यवस्थितां ॥ १४ ॥ ॥
पार्वत्युवाच ॥ ॥ श्रियादेविवरंवक्ष्येकन्यानांतेभविष्यति ॥ शतमेकंवरेण्यानांवरदास्मिशुभव्रते ॥ १५ ॥ श्रियादेव्यावरंल

को॰ ब॰ ब्वासह दक्षोमहायशाः ॥ आजगामगृहंशीघ्रंब्राह्मणैःपरिवारितः ॥ १६ ॥ ॥ नारदउवाच ॥ ॥ कथंसाकोकिलाजातास क॰
१ र्वसौभाग्यदायिनी ॥ ॥ ईश्वरउवाच ॥ ॥ अंधारकृतयादेव्यापक्षिरूपंधृतंतया ॥ १७ ॥ पार्वतीममसापातुनामतःको-
किलेतिवै ॥ कथांविस्तरतस्तस्याःशृणुनारदसत्तम ॥ १८ ॥ प्रासेवसंतसमयेसतीन्वसृषुवेतदा ॥ ज्येष्ठादाक्षायणीजातादत्ताचत्रि
(५) पुरारिणे ॥ १९ ॥ ॥ सूतउवाच ॥ ॥ शृण्वंतुमुनयःसर्वेकथामेकांपुरातनीं ॥ जातकर्मादिकंसर्वंदक्षश्चक्रेपितातदा ॥ २० ॥ आ
हूतामुनयःसर्वेवसिष्ठप्रमुखाःस्फुराः ॥ कृताभ्युदयिकोराजा[illegible]र्यंपूजयत् ॥ २१ ॥ ज्येष्ठेयंकन्यकाराजन्देहित्वंवृषभध्वजे
॥ ॥ दक्षउवाच ॥ ॥ नास्तिकन्यासमंदानंनास्तिकन्यासमं[illegible] ॥ २२ ॥ नास्तिकन्यासमोव्याधिर्नास्तिकन्यासमोरिपुः ॥ ॥ वसिष्ठ
उवाच ॥ ॥ गौरींकन्यामिमांदक्षदेहित्वंशंकरायच ॥ २३ ॥ इ[illegible]भ्योयथावाच्यंनभवेच्चतथाकुरु ॥ इतितद्वचनंश्रुत्वादक्षोराजाम
हामनाः ॥ २४ ॥ गौरींप्रादाच्छंकरायप्रसन्नेनांतरात्मना ॥ [illegible]नवयक्षानागाःकिंपुरुषादयः ॥ २५ ॥ तापसावयवृत्थाश्चसर्वेक
न्यार्थमागताः ॥ ददौकन्याशतंतेभ्योदक्षोराजायथाक्रमं ॥ २६ ॥ ततःकालेनकियताकपिलोमुनिरागतः ॥ अर्घ्यंपाद्यंततःकृत्वास्वाग
तंभोजनंतथा ॥ २७ ॥ ॥ दक्षउवाच ॥ ॥ कथंयदुष्कृतंब्रह्मन्मयावैपूर्वजन्मनि ॥ कथयस्वमहाप्राज्ञयज्जाताःशतकन्यकाः ॥ २८ ॥
॥ कपिलउवाच ॥ ॥ नाराधितःशिवःसम्यक्त्वयाराजन्नृपोत्तम ॥ ॥ दक्षउवाच ॥ ॥ पुत्रार्थेमानवाःसर्वेयागंकुर्वंतिभोमुने ॥ २९ ॥ द्र १
व्यमंत्रप्रधानंचतन्मेवदतपोधन ॥ अपुत्रस्यगृहंनास्तिस्वर्गोनैवचनैवच ॥ ३० ॥ तस्मात्सर्वप्रयत्नेनपुत्रमुत्पादयेत्सुमान् ॥ दक्षस्यवच

नंश्रुत्वाकपिलोमुनिरब्रवीत् ॥३१॥ ॥ कपिलउवाच ॥ ॥ पुत्रार्थंतदहंवक्ष्ये संक्षिसंनतु विस्तरात् ॥ पुत्रेष्टिं कुरुराजेंद्र तेनपुत्रो
भविष्यति ॥३२॥ ॥ दक्षउवाच ॥ ॥ किंदानंकिंव्रतंविप्रतन्मेकथयभोप्रभो ॥ ॥ कपिलउवाच ॥ ॥ द्वात्रिंशत् षोडशाष्टौवापु
त्रेष्ट्या दिषुऋत्विजः ॥ ३३ ॥ ऋग्यजुः सामवेदज्ञा ह्यथर्वश्रुति पाठकाः ॥चत्वारो द्वारपालाश्चरुनानाद्यर्घ्यैःप्रपूजयेत् ॥ ३४ ॥ ॥इति-
श्रीस्कंदपुराणे कोकिला माहात्म्ये प्रथमोध्यायः ॥ १ ॥ ॥ ॥ ऋषयऊचुः ॥ ॥ कथंतुकृतवान्यज्ञं दक्षोराजा महायशाः ॥एत
त्कथयभोसूत व्यासशिष्यमहामुने ॥ १॥ ॥सूतउवाच ॥ ॥ एकदातु तदा तेन यज्ञः प्रारंभितोमहान् ॥ तत्राहूतास्तदा सर्वे दीक्षिते
न तपस्विनः ॥ २ ॥ ऋषयो विविधास्तत्रवसिष्ठाद्याःसमागताः ॥ अत्र्यास्याःकश्यपोत्रिश्च वामदेवस्तथाभृगुः ॥ ३ ॥ दधीचोभगवान्व्यासो
भरद्वाजोथ गौतमः ॥एतेचान्येच बहवः समाजग्मुर्महर्षयः ॥ ४ ॥ तथा सर्वे सुरगणा लोकपालास्तथापरे ॥ विद्याधराश्चगंधर्वाःकिं
नराश्चाप्सरोगणाः ॥ ५ ॥ सत्यलोकात्समानीतोब्रह्मा लोकपितामहः ॥ वैकुंठादागतोविष्णुर्लोकानां पालकोहियः ॥ ६ ॥ शिवंवि
नायज्ञवाटं दृष्ट्वोचुश्च महर्षयः ॥ दक्षत्वयैव कर्तव्य माह्वानं परमेष्ठिनः ॥ ७ ॥ त्वरितंचैव शक्रेण विष्णुना प्रभविष्णुना ॥ सर्वैर्भव-
द्भिःकर्तव्यं यत्र देवो महेश्वरः ॥ ८ ॥ दाक्षायण्या समेतं तमानयध्वं त्वरान्विताः ॥ तेन सर्वं पवित्रं स्याच्छंभुना योगिना भृशं ॥ ९ ॥यस्य
स्मृत्यावनामोक्त्या समग्रं स्यात्कृतं भवेत् ॥ तस्मात्सर्वप्रयत्नेन माननीयो वृषध्वजः ॥ १० ॥ तस्य तद्वचनं श्रुत्वा दक्षो रोषसमन्वितः ॥ उवाच
त्वरितोभूत्वा प्रहसन्निव दुष्टधीः ॥ ११ ॥ मूलंविष्णुर्हि देवानां यत्र धर्मः सनातनः ॥ यस्मिन्वेदाश्च यज्ञाश्च कर्माणि विविधानिच ॥ १२ ॥ प्रति

को॰ ब्र॰
२

(5)

षितानिसर्वाणि सोसोविष्णुरिहागतः ॥ सत्यलोकात्समानीतोब्रह्मालोकपितामहः ॥१३॥ वेदैःसोपनिषद्भिश्च आगमैर्विविधैःसह
॥ तथास्कर गणैःसाकमागतः स्करराट्स्वयं ॥१४॥ तथायूयंसमायाताऋषयोवीतकल्मषाः॥ येयेयज्ञोचिताःशांताःपात्रभूताःस
मागताः ॥१५॥ वेदवादार्थतत्वज्ञाःसर्वेयूयंदृढव्रताः ॥अत्रैवचकिमस्माकंरुद्रेणापिप्रयोजनं ॥१६॥ कन्यादत्तामयाविप्राब्रह्मणानोदि
तेनहि ॥अकुलीनोह्यसौविप्रानष्टोनष्टप्रियःसदा ॥१७॥ भूतप्रेतपिशाचानांपतिरेकोदुरत्ययः ॥आत्मसंभावितोमूढस्तब्धोमौनीसमत्सरः
॥१८॥ कर्मण्यस्मिन्नयोग्योस्तिनानीतोहिमयाधुना ॥तस्मात्त्वया[illegible]नवक्तव्यं पुनरेवंवचोद्विजाः ॥१९॥ सर्वैर्भवद्भिःकर्तव्योयज्ञोमेसफलोम
हान् ॥ एतच्छ्रुत्वावचस्तस्यदधीचिर्वाक्यमब्रवीत् ॥२०॥ ॥[illegible]रुवाच ॥ ॥ सर्वेषांऋषिवर्याणांस्कराणांभावितात्मनां ॥अवज्ञो
यंमहान्जातोविनातेनमहात्मना ॥२१॥ विनाशोपिमहान्स[illegible]त्यानांभविष्यति ॥ एवमुक्त्वादधीचोसावेकएवविनिर्गतः ॥२२॥
यज्ञवाटाच्चदक्षस्यत्वरितःस्वाश्रमंगतः ॥ मुनौविनिर्गतेदक्ष[illegible]मिदमब्रवीत् ॥२३॥ गतःशिवप्रियोविप्रोदधीचिर्नामनामतः ॥
आविष्टचित्तामंदाश्चमिथ्यावादरताःखलाः ॥२४॥ वेदबाह्यादुराचारास्त्याज्यास्तेह्यत्रकर्मणि ॥वेदवादरतायूयंसर्वेविष्णुपुरोगमाः ॥२५
॥ यज्ञंमेसफलंविप्राःकुर्वंतुह्यचिरादिव ॥तदातेदेवयजनंचक्रुःसर्वेमहर्षयः ॥२६॥ एतस्मिन्नंतरेतत्रपर्वतेगंधमादने ॥धारागृहविमा
नेनसखीभिःपरिवारिता ॥२७॥ दाक्षायणीमहादेवीचकारविविधास्तदा ॥क्रीडाविमानमध्यस्थाकंदुकाद्याःसहस्रशः ॥२८॥ क्रीडास
क्तातदादेवीददर्शाथमहासती ॥ यज्ञंप्रयांतंसोमंचरोहिण्यासहितंप्रभुं ॥२९॥ क्वगमिष्यतिचंद्रोयंविजयेपृच्छसत्वरं ॥ तयोक्ताविजया

क॰

Joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai.

देवीतं पप्रच्छयथोचितं ॥ ३० ॥ कथितं तेन तत्सर्वं दक्षस्यैव मखादिकं ॥ तच्छ्रुत्वात्वरितादेवीविजयाचात्तसंभ्रमा ॥ ३१ ॥ कथयामासतत्स
र्वं यदुक्तं शशिनाभृशं ॥ विमृश्यकारणं देवी किमाव्हानं करोतिन ॥ ३२ ॥ दक्षःपिता मे मानाच्च विस्मृता मां यशास्विनी ॥ पृच्छामिकारणंचाद्य
कारणंकृतनिश्चया ॥ ३३ ॥ इति द्वितीयोध्यायः ॥ २ ॥ ऋषयऊचुः ॥ सूतब्रह्मविदांश्रेष्ठ पार्वती कृतनिश्चया ॥ किमकुर्वततद्ब्रूहिविघ्नस्यपूज
ननीस्वयं ॥ १ ॥ सूतउवाच ॥ स्थापयित्वा सखीं तत्र आगताशंकरं प्रति ॥ ददर्शतंसभामध्ये त्रिलोचनमवस्थितं ॥ २ ॥ गणैःपरिवृतंसर्वै
श्चंडमुंडादिभिस्तथा ॥ बाणोभृंगिस्तथानंदीशैलादोहिमहातपाः ॥ ३ ॥ धूम्रोबभ्रुःश्वेतकेतुःश्वेतबाहुर्बृहच्छिराः ॥ धूम्राक्षोधूम्रकेतु
श्चधूम्रपादस्तथैवच ॥ ४ ॥ महाकालोमहामुंडोमहारौद्रोमहाशिराः ॥ नंदिश्चपार्श्वदोसुख्यौ ह्यतिकायोविभीषणाः ॥ ५ ॥ एतेचान्ये
चबहवो गणारुद्रानुवर्त्तिनः ॥ केचिद्व्यानकारौद्राःकबंधाश्वतथापरे ॥ ६ ॥ विलोचनाश्च केचिच्च अंत्रहीनास्तथापरे ॥ सुष्कोदराश्चकेचिच्च
अंघ्रिहीनास्तथापरे ॥ ७ ॥ एवंभूताश्चशतशःसर्वेतेकृत्तिवाससः ॥ जटाकलापसंभूषाःसर्वे रुद्राक्षभूषणः ॥ ८ ॥ जितेंद्रियावीतरागाःसर्वेविषय
वैरिणः ॥ एभिःसर्वैपरिवृतःशंकरोलोकशंकरः ॥ ९ ॥ दृष्टस्तयाउपाविष्टआसनेपरमाद्भुते ॥ १० ॥ आक्षिप्तचित्तासहसाजगामशिवसन्निधि
शिवेन स्थापितास्वाके प्रीतियुक्तेन वल्लभा ॥ ११ ॥ प्रेम्णोदिता वचोभिःसाबहुमानपुरःसर ॥ किमागमनकार्यंतेवदशीघ्रस्कमध्यमे ॥ १२ ॥
एवमुक्तातदातेनउवाचासितलोचना ॥ ॥ सत्युवाच ॥ ॥ पितुर्ममम महायज्ञे कस्मात्तवनरोचते ॥ १३ ॥ गमनं देवदेवेशतत्सर्वं क
थयप्रभो ॥ स्कहृदामेषवैधर्मःस्कहृद्भिःसहसंगतिं ॥ १४ ॥ कुर्वंतियन्महादेवस्कहृदांप्रीतिवर्धिनीं ॥ तस्मात्सर्वप्रयत्नेन अनाहूतोपि

Joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai.

(6)

गच्छ भो ॥ १५ ॥ यज्ञवाटं पितुर्मेद्य वचनान्मे सदाशिव ॥ तस्यास्तद्वचनं श्रुत्वा बभाषे सूनृतं वचः ॥ १६ ॥ त्वया भद्रे न गंतव्यं दक्षस्य य
जनं प्रति ॥ तस्य ये मानिनः सर्वे सस्फुरासुरकिन्नराः ॥ १७ ॥ ते सर्वे यजनं भासापितुस्तवनं संशयः ॥ अनाहूता श्च ये स्फञ्जु गच्छंति परमं-
दिरं ॥ अपमानं प्राप्नुवंति मरणादधिकं ततः ॥ परेषां मंदिरं प्राप्त इंद्रोपि लघुतां व्रजेत् ॥ १९ ॥ तस्मात्त्वया न गंतव्यं दक्षस्य यजनं शुभे ॥ ए
वमुक्त्वा सती तेन महेशेन महात्मना ॥ २० ॥ उवाच रोषसंयुक्ता वाक्यं वाक्यविदां वरा ॥ यज्ञो हि सफलो येन सत्यं देववरेश्वर ॥ २१ ॥ अना
हूतासि तेनाद्य पित्रा मे दुष्टचारिणा ॥ तत्सर्वं ज्ञातु मिच्छामि भावाभावं दुरात्मनः ॥ २२ ॥ तस्मान्मद्यैव गच्छामि यज्ञवाटं पितुर्मम ॥ अनु
ज्ञां देहि मे नाथ देवदेव जगत्पते ॥ २३ ॥ इत्युक्तो भगवान्रुद्रस्तथा देव्या शिवः स्वयं ॥ विज्ञाताखिलभूद्दृष्टा भगवान्भूतभावनः ॥ २४ ॥ स
तीमुवाच देवेशो महेशः सर्वसिद्धिदः ॥ गच्छ देवि सुतायुक्ता वचनान्मम सुव्रते ॥ एनं नंदिनमारुह्य नानाविधगुणान्विता ॥ गणाः षष्टि
सहस्राणि जग्मू रौद्राः शिवाज्ञया ॥ २६ ॥ तैर्गणैः संवृता देवी जगाम पितृमंदिरं ॥ निरीक्ष्य तद्बलं सर्वं महादेवोति विस्मितः ॥ २७ ॥ भूष
णानि महार्हाणि तेभ्यो देव्यै परंतपः ॥ प्रेषयामास चाव्यग्रो महादेवो नुपृष्ठतः ॥ २८ ॥ देव्यागतं वै स्वपितुर्गृहे तदा विमृश्य सर्वं भगवान्महे
शः ॥ दाक्षायणी पित्रवमानिता सती नयास्यतीति स्वगिरं पुनर्जगौ ॥ २९ ॥ ॥ इति श्रीस्कंदपुराणे कोकिलामाहात्म्ये पार्वती दक्षगृह
गमनं नाम तृतीयोध्यायः ॥ ॥ ३ ॥ ॥ सूत उवाच ॥ ॥ दाक्षायणी गता तत्र यत्र यज्ञो महाप्रभः ॥ तत्पितुर्भवनं दृष्ट्वा नाना-
श्चर्यसमन्वितं ॥ १ ॥ द्वारि स्थिता तदा देवी अवतीर्य निजासनात् ॥ नंदिनो हि महाभागा ह्यवलोकपराभवत् ॥ २ ॥ मातरं पितरं द

ष्ठा स्कहृत्संबंधिबांधवान् ॥ अभिवाद्यैव पितरं मातरंच सुदान्विता ३ बभाषे वचनं देवी प्रस्ताव सदृशं तदा ॥ अनाहूत स्त्वयाकस्माच्छं
भुः परमशोभनः ॥ ४ ॥ येनभूत मिदं सर्वं समग्रं सचराचरं ॥ यज्ञो यज्ञविदांश्रेष्ठोयज्ञांगो यज्ञ दक्षिणः ॥ ५ ॥ हव्यं मंत्रादिकंसर्वं हव्यं-
कव्यंच यन्मयं ॥ विनातेन कृतं सर्व मपवित्रंभविष्यति ॥ ६ ॥ शंभुनाहि विनातात कथंयज्ञंप्रवर्तसे ॥ एते कथं समायाताब्रह्मणासहिताः
पितः ॥ ७ ॥ हेभृगोत्वंनजानासि हे कश्यपमहामते ॥ अत्रेवसिष्ठ कण्वत्वंशक्रकिंकृतमद्यते ॥ ८ ॥ हे विष्णोत्वं महादेवंजानासि
परमेश्वरं ॥ ब्रह्मन्किंत्वंनजानासिमहादेवस्यविक्रमं ॥ ९ ॥ पुरापंचमुखोभूत्वागर्वितोसि सदाशिवं ॥ कृतश्चतुर्मुखस्तेन विस्मृ
तोसि तदद्भुतं ॥ १० ॥ भिक्षाटनंकृतंयेन पुरा दारुवने विभुः ॥ [illegible]यं भिक्षुको रुद्रो भवद्भिर्ऋषिभिस्तदा ॥ ११ ॥ शप्तेनापिचरु
द्रेणभवद्भिर्विस्मृतंकथं ॥ यस्यावयवमात्रेणपूरितं सचराचरं ॥ १२ ॥ लिंगभूतंजगत्सर्वंजातंतत्क्षणमेवहि ॥ लयनाल्लिंगमि-
त्याहुः सर्वे देवाः सवासवाः ॥ १३ ॥ सर्वे देवाश्च संभूतायतो [illegible] लिनः ॥ सासीवेदांतगोदेवस्त्वयाज्ञातुंनपार्यते ॥ १४ ॥ त
स्यावचनमाकर्ण्य दक्षः क्रुध्योब्रवीद्वचः ॥ किंत्वया बहुनोक्तेनकार्यनास्तीह सांप्रतं ॥ १५ ॥ गच्छवात्तिष्ठवाभद्रेकस्मात्त्वंहिस
मागता ॥ अमंगलोहिभर्ता ते शिवोसौच स्कमध्यमे ॥ १६ ॥ अकुलीनो वेदबाह्योभूतप्रेतपिशाचराट् ॥ तस्मान्नाकारितोभद्रे
यज्ञार्थेचारुभाषिणि ॥ १७ ॥ मयादत्तासि स्कश्रोणि पापिना मंदबुध्दिना ॥ रुद्रायाविदितार्थाय उत्थताय दुरात्मने ॥ १८ ॥ त
स्मात्कोपं परित्यज्य स्वस्थाभवसुचिस्मिते ॥ दक्षेणोक्तातदा पुत्रि सासती लोकपूजिता ॥ १९ ॥ निंदासुक्तं स्वपितरंविलो-

"Joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai."

क्यरुषिताभृशं ॥ चिंतयंतीतदा देवीकथं यास्यामि मंदिरं ॥ २०॥ शंकरंद्रष्टुकामाहं किंवक्ष्येतेन पृच्छती ॥ योनिंदति महादे
वं निंद्यमानंश्रृणोतियः ॥ २१ ॥ तावुभौनरकेयातौ यावच्चंद्र दिवाकरौ ॥ तस्मात्त्यक्ष्याम्यहं देहं प्रवेक्ष्यामि हुताशनं ॥ २२॥
एवंमीमांसमानासाशिवरुद्रेतिभाषिणी ॥ अपमानापभूतासाप्रविवेशहुताशनं ॥ २३॥ यदाहुताशनंप्राप्तासती साशिव
वल्लभा ॥ द्वारस्थितागणाःसर्वे हाहाकारपराभवन् ॥ २४ ॥ हाहाकारेण महताव्याप्तमासीद्दिगंतरं ॥ सर्वेते मंचकारूढाः
शास्त्रैर्व्याप्ता निरंतराः ॥ २५ ॥ शस्त्रैःस्वैर्जघ्नुरात्मानं स्वानि देहानि चिच्छिदुः ॥ केचित्करतले गृह्य शिरांसि स्वानि चोत्कटाः ॥
॥ २६ ॥ नीराजयंतस्त्वरिताभस्मीभूतां तदा सतीं ॥ एनं दक्षं कथं हन्मो ब्राह्मणं ब्रह्मवादिनं २७ अस्माभिस्तत्रगंतव्यंयत्र
साजननीमता ॥ एवमूचुस्तदासर्वेजगर्जुरतिभीषणं ॥ २८ ॥ शस्त्रप्रहारैःस्वांगानिचिच्छेदुरतिभीषणाः ॥ तेतथाविलयं
प्राप्तादाक्षायण्यासमं तदा ॥ २९॥ गणास्तत्रायुतेद्वेच दारुणमिवाभवत् ॥ ते सर्वेऋषयोदेवा इंद्राद्याः समरुद्गणाः ॥ ३०॥
विश्वेश्विनौलोकपालास्तूष्णींभूतास्तदाभवन् ॥ विष्णुं वरेण्यं केचिच्च प्रार्थयंतः समंततः ॥ ३१ ॥ एवंभूतस्तदायज्ञोजात
स्तस्य दुरात्मनः ॥ दक्षस्य ब्रह्मबंधोश्च ऋषयो भयमागताः ॥ ३२॥ एतस्मिन्नंतरे विप्रानारदेनमहात्मना ॥ कथितं सर्वमे
वैतद्दक्षस्यच विचेष्टितं ॥ ३३ ॥ तदाकर्ण्येश्वरोवाक्यंनारदस्य मुखोद्गतं ॥ चुकोपपरमं क्रुत्थो रुद्रोरौद्रपराक्रमः ३४ उत्पाट्यच
जटां रुद्रो लोकसंहारकारकः ॥ आस्फाटयामास रुषा पर्वतस्य शिरोपरि ॥ ३५ ॥ त्रोटनाच्च समुद्भूतो वीरभद्रो महायशाः ॥

Joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai

तथाकालीसमुत्पन्नाभूतकोटिभिरावृता ॥ ३६ ॥ कोपान्निःश्वसितेनैव रुद्रस्य च महात्मनः ॥ जातंज्वराणांचशतंसन्निपाता
स्त्रयोदश ॥ ३७ ॥ विज्ञसोवीरभद्रेण रुद्रो रौद्रपराक्रमः ॥ किंकार्यंभवतःकार्यंशीघ्रमेव वदप्रभो ॥ ३८ ॥ इत्युक्तोभगवान्रु
द्रोप्रेषयामास सत्वरं ॥ गच्छ वीर महाबाहोदक्षयज्ञंविनाशय ॥ ३९ ॥ शासनं शिरसाधृत्वा धृत्वा देवस्य वह्निभः ॥ कालिका
सहितोवीरःसर्वभूतैः समावृतः ॥ ४० ॥ वीरभद्रोमहातेजाययौ दक्षमखंप्रति ॥ तदानीमेव सहसादुर्निमित्तानिचाभवन् ॥
॥ ४१ ॥ रुक्षोववौतदावायुःशर्कराभिः समाहृतः ॥ असृग्वर्षानिदत्त्वतिमिरेणावृता दिशः ॥ ४२ ॥ उल्कापाताश्चबहवःपे
तुरुर्व्यां सहस्रशः ॥ एवंविधान्यनिष्टानि ददृशुर्विबुधाद्रय ॥ ४३ ॥ दक्षोपिभयमापन्नोविष्णुंशरणमाययौ ॥ ४४ ॥ ॥
॥ इतिश्रीस्कंदपुराणे कोकिलामाहात्म्ये वीरभद्रागमनं नाम चतुर्थोध्यायः ॥ ४ ॥ ॥ ऋषयऊचुः ॥ ॥ दयानिधेम
हाप्राज्ञ गत्वातुशरणंविभ्रं ॥ दक्षोराजाब्रवीत्किंचिन्तसे कथयाशुनः ॥ १ ॥ ॥ सूतउवाच ॥ ॥ रक्षरक्ष महाबाहोत्वं
हिनःपरमोगुरुः ॥ यज्ञोसित्वंस्करश्रेष्ठभयान्मां परिमोचय ॥ २ ॥ दक्षेणप्रार्थमानोहिजगाद मधुसूदनः ॥ मयारक्षाविधा
तव्याभवतोनात्र संशयः ॥ ३ ॥ अवज्ञा हि कृता दक्षत्वयाधर्ममजानता ॥ ईश्वरावज्ञया सर्वे विफलंच भविष्यति ॥ ४ ॥ अपू-
ज्यायत्र पूज्यंते पूजनीयोन पूज्यते ॥ त्रीणि तत्रनकुर्वंते दुर्भिक्षंमरणंभयं ॥ ५ ॥ तस्मात्सर्व प्रयत्नेन माननीयो वृषध्वजः ॥ अ
मानितान्महेशाच्च महद्भयमुपस्थितं ॥ ६ ॥ अधुनैव वयंसर्वे प्रभवोनभवामहे ॥ भवतोदुर्नयेनैवनात्र कार्यविचारणा ॥ ७ ॥

"Joint project of the Rajwade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai."

को॰ ब्र॰ ते ॥ ४२॥ नह्यन्यः कर्मणो दाता ईश्वरेण विना भवेत् ॥ ईश्वरस्य च ये भक्ताश्शास्तात द्गतमानसाः ॥ ४३ ॥ कर्मणो हि फलं तेषां प्रय- मा
६ च्छति सदाशिवः ॥ केवलं कर्म साश्रित्य निरीश्वरपराजनाः ॥ ४४ ॥ निरयं ते च गच्छंति कल्पकोटिशतैरपि ॥ पुनः कर्ममयैः पाशै
र्बध्वा जन्म निजन्मनि ॥ निरयेषु प्रपच्यंते केवलं कर्मरूपिणः ॥ ४५ ॥ ॥ इतिश्रीस्कंदपुराणे कोकिलामाहात्म्ये पंचमोध्यायः
(9) ॥ ५ ॥ ॥ सूतउवाच ॥ ॥ विष्णुनोक्तं वचः श्रुत्वा दक्षो वचनमब्रवीत् ॥ वेदानाम प्रमाणं च कृतं ते मधुसूदन ॥ १ ॥ वैदि
कं कर्म चोत्सृज्य कथं सेश्वरतां व्रजेत् ॥ तदुच्यतां महाविष्णो येन धर्मः प्रतिष्ठितः ॥ २ ॥ दक्षेणोक्तो महाविष्णुरुवाच परिसांत्व-
यन् ॥ त्रैगुण्यविषया वेदाः संभवंति न चान्यथा ॥ ३ ॥ ईश्वरेण विना कर्तुं किंचित्कर्म न पार्यते ॥ वेदाः शास्त्राणि सर्वाणि अन्यानि च
बहूनि च ॥ विद्याजातानि तान्येव ईश्वरेण विना कथं ॥ सफ[illegible] भविष्यंति विफलान्येव तानि च ॥ ५ ॥ तस्मात्सर्वप्रयत्नेन ईश्वरं
शरणं व्रजेत् ॥ एवं वदति गोविंदे आगतः सैन्यसागरः ॥ ६ ॥ [illegible]देण सहितो दद्दशुस्ते सुरासुराः ॥ इंद्रोपि प्रहसन्विष्णुमात्मवा
दरतं तदा ॥ ७ ॥ वज्रपाणिः सुरैः सार्धं योध्दुकामोभवत्तदा ॥ भृगुणा वारितः शीघ्रमुच्चाटणपरेण हि ॥ ८ ॥ तदा गणाः सुरैः सार्धं युयु
धुस्ते गणान्विताः ॥ शरतोमरनाराचैर्जघ्नुस्ते च परस्परं ॥ ९ ॥ नेदुः शंखाश्च भेर्यश्च तस्मिन्रणमहोत्सवे ॥ तथा दुंदुभयो नेदुः पटहा डिंडिमाद
यः ॥ १० ॥ तेन शब्देन महता श्लाघ्यमानास्तदा सुराः ॥ लोकपालैश्च सहिता जघ्नुस्तान्शिवकिंकरान् ॥ ११ ॥ खड्गैश्चापि हताः केचिद्गदा- ६
भिश्च विपोथिताः ॥ देवैः पराजिताः सर्वे गणाः शतसहस्रशः ॥ १२ ॥ इंद्राद्यै र्लोकपालैश्च गणास्ते च पराङ्मुखाः ॥ कृताश्च तत्क्षणा देवभृ

गोर्मंत्र बलेनहि ॥ १४ ॥ उच्चाटनं कृतं तेषां भृगुणा यज्विना तदा ॥ यजनार्थंन्च देवानां तु स्यर्थं दीक्षितस्यन्च ॥ १४ ॥ तेनैव देवाज
यिनो जातास्तत्क्षणमेवहि ॥ स्वानां पराजयं दृष्ट्वा वीरभद्रो रुषान्वितः ॥ १५ ॥ भूतान्प्रेतान्पिशाचांश्च कृत्वा तानेव पृष्ठतः ॥ वृषभ
स्थान्पुरस्कृत्य स्वयंन्चैव महाबलः ॥ १६ ॥ तीक्ष्णं त्रिशूलमादाय पातयामास तान्रणे ॥ देवान्यक्षान्पिशाचांश्च गुह्यकान्राक्षसांस्तथा
॥ १७ ॥ शूलाघातैश्च ते सर्वे गणा देवान्प्रजघ्निरे ॥ केचिद्द्विधा कृताः खड्गैः मुद्गरैश्च विपोथिताः ॥ १८ ॥ परश्वधैः खंडशश्च कृताः के-
चिद्रणाजिरे ॥ शूलैर्भिन्नाश्च शतशः केचिच्च   भकलीकृताः ॥ १९ ॥ एवं पराजिताः सर्वे पलायनपरायणाः ॥ स्परस्परं परित्यज्य गतं
स्तेपि त्रिविष्टपं ॥ २० ॥ केवलं लोकपालाश्च इंद्राद्यास्तस्थुरुत्सुकाः ॥ बृहस्पतिं पृच्छमानाः कुतोस्माकं जयो भवेत् ॥ २१ ॥ बृहस्पतिरु
वाचेदं स्मरेंद्रं त्वरितस्तदा ॥ यदुक्तं विष्णुना पूर्वं तत्सत्यं जातम[illegible] ॥ २२ ॥ अस्तियदीश्वरः कश्चित्फलरूपस्य कर्मणः ॥ कर्तारं भ-
जते सोपि नह्यकर्तुः प्रभुर्हि सः ॥ २३ ॥ न मंत्रौषधयः सर्वे नापि [illegible] लौकिकाः ॥ न कर्माणि न वेदाश्च न मीमांसाद्वयं तथा ॥ २४ ॥
ज्ञातुमीशं संभवंति भक्त्याज्ञेयस्त्वनन्यया ॥ शांत्याच्च परयातु स्थाज्ञातव्यो हि सदाशिवः ॥ २५ ॥ ज्ञातुमीशं संभवंति सुखदुःखा-
त्मकं जगत् ॥ परंतु संवदिष्यामि कार्याकार्यविवक्षितं ॥ २६ ॥ त्वमिंद्र बालिशो भूत्वा लोकपालैः सहाद्य वै ॥ आगतो लोलुपो भूत्वा
इदानीं किं करिष्यसि ॥ २७ ॥ एते रुद्रसहायाश्च गणाः परमशोभनाः ॥ कुपिताश्च महाभागा नत्तुशेषं प्रकुर्वंत ॥ २८ ॥ एवं बृहस्पते
र्वाक्यं श्रुत्वा तेपि दिवौकसः ॥ चिंतामापेदिरे सर्वे लोकपालाः सवासवाः ॥ २९ ॥ ततोब्रवीद्वीरभद्रो गणैः परिवृतो भृशं ॥ सर्वेषू यं-

Joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai.

बा लिशात्वा दवदानार्थमागताः।। ३०।। अवदानं प्रयच्छामि आगच्छध्वंममांतिके।। हे इंद्र हे सखेभानो हेशाशिन्हेधनाधिप ।।३१।।
हे पाशपाणे हेमृत्यो ए हित्वं यमुनाग्रज ।। अवदानानि दास्यामि तृप्यर्थंभव तांत्वरन् ।। ३२ ।। एवमुन्काशितैर्बाणैर्ज यानाथ रु
षान्वितः।। तैर्बाणैर्निहताःसर्वेजग्मुस्तेन्च दिशोदश ।। ३३।। गतेषु लोकपालेषु विद्रुतेषु स्मरेषुच ।।यज्ञवाटंसमायातोवीरभद्रोगणा
न्वितः।। ३४ ।।तदात्तेॠषयः सर्वे विष्णुंसर्वेश्वरेश्वरं।। विज्ञप्तुकामाः सहसाऊचुःसर्वेनताभृशं ।।३५।।रक्ष रक्ष हि दक्षस्य यज्ञोसि
त्वंन संशयः।।एतच्छ्रुत्वातु वन्चनंॠषीणांवजनार्दनःउध्दुयुध्दुकामः स्थितोविष्णुर्वीरभद्रंमहाबलं ।।योगिनीचक्रसंयुक्तंतथाप्रमथसंयुतं
।।३७।।छत्रैश्चचामरैस्तत्रसंवृतंन्चमहद्बलं।।केचिद्वृषारूढाः सिंहारूढास्तथापरे ।।३८।।अपरेन्च रवगारूढाशार्दूलाश्वस्तथाप
रे ।। एभिःसर्वैस्तदा दृष्टोविष्णुरभ्यात्मदीपकः।। ३९ ।। वीरभद्रो महाबाहुःकेशवंवाक्यमब्रवीत् ।।अत्रत्वमागतःकस्मा-
द्विष्णोविदामहे वयं।।४०।।दक्षस्य पक्षपातीत्वंकथंजातोसितद्वद ।।दाक्षायिण्याकृतंयच्चनदृष्टंकिंत्वयानघ ।।४१।। त्वं
चोपियज्ञेदक्षस्यअवदानार्थमागतः।। अवदानंप्रयच्छामितवचापिमहाभुज ।।४२।।एवमुक्त्काप्रणाम्यादौविष्णुरुद्रस्वरू
पिणं।।वीरभद्रोग्रतोभूत्वानत्वावाक्यमथाब्रवीत् ।।४३।।यथात्वंप्रभुस्तथात्वंहिममनास्त्यत्रसंशयः।।तथापित्वंमहाबाहोयुत्ध
कामोग्रनःस्थितः।।४४ ।।नेष्याम्यपुनरावृत्तिंयदितिष्ठेस्त्वमात्मना।।नस्यतद्वचनंश्रुत्वावीरभद्रस्यधीमतः।।४५।। ।। इतिश्री
स्कंदपुराणेकोकिलामहात्म्येवीरभद्रस्यविष्णुंप्रतिवाक्यंनामषष्ठोध्यायः।।६।। ।। ॠषयऊचुः।। ।। वीरभद्रस्यव

Joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai.

(10A)

चनंश्रुत्वाविश्वंभरोह्यजः॥ किमकुर्वतविश्वात्मासूतप्रब्रूहिनःप्रभो॥१॥ ॥सूतउवाच॥ ॥उवाचप्रहसन्देवोविष्णुः
सर्वेश्वरेश्वरः॥ ॥विष्णुरुवाच॥ ॥रुद्रतेजःप्रभूतोसिपवित्रोसिमहामते॥२॥अनेनप्रार्थितःपूर्वंयज्ञार्थंचपुनःपुनः॥
दक्षेणाविदितार्थेनकर्मनिष्ठेनचैवहि॥३॥अहंभक्तपराधीनस्तथासोपिमहेश्वरः॥तेनैवकारणेनात्रदक्षस्ययजनंप्रति॥४॥आ
गतोहंवीरभद्ररुद्रकोपसमुद्भव॥अहंनिवारयामित्वांत्वंवामांन्ननिवारय॥५॥इत्युक्तवतिगोविंदेप्रहस्यसमहाभुजः॥प्रश्रयाव
नतोभूत्वाइदमाहजनार्दनं॥६॥यथाशिवस्तथात्वंहियथात्वंचनथाशिवः॥सेवकाश्चवयंसर्वेतवत्वाशंकरस्यच॥७॥तच्छ्रुत्वा
वचनंतस्यवीरभद्रस्यसोच्युतः॥प्रहस्यचइदंवाक्यंजनाद[illegible]॥८॥योधयस्वमहाबाहोमयासार्धमशंकितः॥तवास्त्रैःपूर्यमा-
णोहिगच्छामिभवनंस्वकं॥९॥तथेत्युक्त्वातुवीरोसौवीर[illegible]महाबलः॥गृहीत्वापरमास्त्राणिसिंहनादैर्जगर्जह॥१०॥विष्णुश्चा
पिमहाघोषंशंखनादंचकारसः॥तच्छ्रुत्वायेगतादेवारणं[illegible]पुनः॥११॥युत्थंचक्रुस्तदासर्वेलोकपालासवासवाः॥तंदेंद्रेणह
तोनंदीवज्रेणशतपर्वणा॥१२॥नंदिनाचहतःशक्रस्त्रिशूलेनस्तनांतरे॥वायुनाचहतोभृंगीभृंगिणावायुराहतः॥१३॥शूलेनासित
धारेणतथासावशमनाहतः॥यमेनसहसंग्रामंमहाकालोबलान्वितः॥१४॥कुबेरेणचसंगम्यकूष्मांडानांपतिःस्वयं॥वरुणेनसमंयु
त्थंसुंडश्चैवमहाबलः१५युयुधेपरयाभक्त्यात्रैलोक्यंविस्मयन्निव॥नैर्ऋतेनसमागम्यचंडश्चबलवत्तरः॥१६॥युयुधेपरमास्त्रेणनै
र्ऋत्यंचविडंबयन्॥योगिनीचक्रसंयुक्तोभैरवोनायकोमहान्॥१७॥विदार्यदेवानखिलान्पपौशोणितमद्भुतं॥क्षेत्रपालस्तथा

Joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai.

को॰ व्र॰
८
(11)

मा॰

चान्येभूतप्रमथगुह्यकाः ॥१८॥ शाकिनीडाकिनी रौद्रानव दुर्गास्तथैवच ॥ योगिन्योयातुधानाश्चतथा कूष्मांडकादयः ॥ १९ ॥ ने
दुःपपुःशोणितंच बुभुजुःपिशितंबहु ॥ भक्ष्यमाणंतदासैन्यं विलोक्य सुरराट् स्वयं ॥ २० ॥ तयोर्युद्धमभूद्घोरं बुधांगारकयोरिव
॥ वीरभद्रंयथाशक्रो हंतुकामस्त्वरान्वितः ॥ २२ ॥ तावच्छक्रं गजस्थंहि पूरयामास मार्गणैः ॥ वीरभद्रो रुषाविष्टो दुर्निकार्यो-
महाबलः ॥ २३ ॥ तदेंद्रेणाहतः शीघ्रं वज्रेणाशतपर्वणा ॥ सगदंच सवजंचवासवं ग्रस्तुमुद्यतः ॥ २४ ॥ हाहाकारो महानासीद्भू
तानांतत्र पश्यतां ॥ वीरभद्रंतथाभूतं हंतुकामंपुरंदरं ॥ २५ ॥ त्वरमाणस्तदाविष्णु वीरभद्राग्रतोभवत् ॥ शक्रंच पृष्ठतःकृत्वा
योधयामासवैतदा ॥ २६ ॥ वीरभद्रस्य विष्णोश्च युत्थं परमभीषणं तदा ॥ शस्त्रास्त्रैर्विविधाकारेर्योधयामासतुस्तदा ॥ २७ ॥ पुन
र्नेदिनमालोक्यशक्रोयुत्थविशारदः ॥ द्वंद्वयुत्थंसुतुमुलं देवानां प्रमथैःसह ॥ २८ ॥ प्रमथामथितादेवैः सर्वेपराङ्मुखीकृ-
ताः ॥ पराङ्मुखान्वैप्रमथान् दृष्ट्वाथव्याधयोभृशं ॥ २[illegible] ॥ [illegible]कोपात्समुद्भूतादेवांश्चापिमदुद्रुवुः ॥ ज्वरैरुक्तपीडितान् देवान्
दृष्ट्वाविष्णुर्हसन्निव ॥ ३० ॥ जीवग्राहेणजग्राहज्वरांस्तांश्च पृथक्पृथक् ॥ देवाश्विनौतदा हृयव्याधीन्सर्वान्समान्भृ-
शं ॥ ३१ ॥ दत्वाताभ्यांप्रयत्नेन गणयित्वास्कबुद्धिमान् ॥ ज्वरांश्च सन्निपातांश्चअन्येभूतग्रहास्तदा ॥ ३२ ॥ तान्सर्वान्संगृहीत्वा
थअश्विनौच मुदान्वितौ ॥ विज्वरानथदेवांश्चकृत्वासुसुदतुश्चिरं ॥ ३३ ॥ तैर्जितंयोगिनीचक्रंभैरवाव्याकुलीकृताः ॥ तीक्ष्णाग्रैःपात
यामासकः शरैर्भूतगणानपि ॥ ३४ ॥ एवंविद्रावितंसैन्यं विलोक्य पतितंभुवि ॥ वीरभद्रोरुषाविष्टोविष्णुंवचनमब्रवीत् ॥ ३५ ॥

८

Joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai

(11A)

त्वंशूरोसिमहाबाहो देवानां पालकोह्यसि ॥ युत्थ्यस्वमां प्रयत्नेन यदि ते मतिरीदृशी ॥३६॥ इत्युक्त्वा तं समासाद्य विष्णुं सर्वेश्व
रेश्वरं ॥ ववर्ष निशितैर्बाणैर्वीरभद्रो महाबलः ॥३७॥ तदा चक्रेण भगवान् वीरभद्रं जघान सः ॥ आयांतं चक्रमालोक्य ग्रसि
२८ तं तत्क्षणाच्च तत् ॥ ग्रसितं चक्रमालोक्य विष्णुः परपुरंजयः ॥ मुखं तस्य परामृज्य विष्णुनोद्गीलितं पुनः ॥ ३९ ॥ स्वचक्रमा
दाय माहानुभावो दिवंगतो सौ भुवनैकभर्ता ॥ ज्ञात्वा च तत्सर्वमिदं च विष्णुः सती कृतं दुःस्थ सहं परेषां ॥४०॥ ॥ इतिश्री
स्कंदपुराणे कोकिलामाहात्म्ये सप्तमोध्यायः ॥ ॥ ७ ॥ ॥ ऋषय ऊचुः ॥ ॥ सूत प्राज्ञ महाबुद्धे गते विष्णौ महौ
जसि ॥ किमजायत भोः ब्रह्मन् तत्सर्वं कथयाशु नः ॥ १ ॥ ॥ सूत उवाच ॥ ॥ विष्णौ गते तदा सर्वे देवाश्च ऋषिभिः
सह ॥ विनिर्जिता गणैः सर्वे ये च यज्ञोपजीविनः ॥२॥ भृगो[illegible] पातया मास श्मश्रूणां लुंचनं कृतं ॥ द्विजांश्चोत्पाटयामास पू
ष्णो विकृतविक्रियान् ॥ ३ ॥ विडंबितास्वधा चात्र स्वा[illegible] विडंबिता ॥ प्रवर्षुस्ते पुरीषेण वितानादि रुषान्विताः ॥ ४ ॥
अनिर्वाच्यं तदा चक्रुर्गणाश्च क्रोधसंयुताः ॥ अंतर्वेद्यांतरे गतो दक्षो वै महतो भयात् ॥ ५ ॥ तं निलीनं समग्राह्य आनिनाय-
रुषान्वितः ॥ कपोलेषु गृहीत्वा तं खड्गेनोपहतं शिरः ॥६॥ अभेद्यं तच्छिरो मत्वा वीरभद्रः प्रतापवान् ॥ स्कंधं पन्द्यां समाक्रम्य
कंधरं पीडितं तदा ॥७॥ कंधरात्पीड्यमानाच्च शिरश्छिन्नं दुरात्मनः ॥ दक्षस्य च तदा तेन वीरभद्रेण धीमता ॥८॥ तच्छिरः
स्कहुतं कुंडे ज्वलितं तत्क्षणात्तदा ॥ येन्ये च ऋषयो देवाः पितरो यक्षराक्षसाः ॥ गणैरुपद्रुताः सर्वे पलायनपरा ययुः ॥ चंद्रादि ९

मूळ प्रत पाहण्यासाठी संपर्क

इतिहासाचार्य वि.का. राजवाडे संशोधन मंडळ, धुळे
राजवाडे पथ, गल्ली नं. १, धुळे-४२४००१ (महाराष्ट्र)
दूरध्वनी क्रमांक (०२५६२) २३३८४८
Email ID : rajwademandaldhule@gmail.com